

Książkowe i edukacyjne zasoby sieci internetowej

W perspektywie powszechnej informatyzacji wydaje się oczywiste, iż sieci komputerowe staną się w najbliższej przyszłości głównym narzędziem zarządzania dobrami kultury. Już dzisiaj wiele instytucji kulturalnych udostępnia swoje zbiory w formie cyfrowej, często nie żądając przy tym żadnych opłat. Oczywiście większość podobnych przedsięwzięć w dziedzinie literatury związana jest z językami, które posiadają szeroką bazę społeczną i wsparcie państwowe.

Współczesne technologie „ignorują” mniejszości narodowe. Firmom informatycznym nie opłaca się mnożyć wersji oprogramowania, wobec czego języki takie jak jidysz stają w obliczu jeszcze większego zagrożenia przez kulturę masową. Brak wsparcia ze strony instytucji państwowych powoduje, iż większość przedsięwzięć służących podtrzymaniu pozycji jidysz jako języka żywego ma charakter inicjatyw prywatnych. I właściwie dopiero w ciągu ostatnich kilku lat dostrzec możemy tak interesujące zjawiska, jak otwieranie się na internet żydowskiej ortodoksji, szukanie w sieci alternatywy dla zwykłych, „papierowych” wydań jidyszowskich czasopism, w końcu zaś pojawienie się programów stawiających sobie za cel zachowanie dla przyszłych pokoleń dorobku żydowskiej literatury.

W chwili obecnej możemy mówić o kilku bardzo obszernych bazach internetowych, udostępniających bezpłatnie pełnotekstowe wersje książek w języku jidysz. Dobór opublikowanego materiału bywa różny, np. w przypadku bazy National Yiddish Book Center za jedyne kryterium uznano język dzieł. Niemniej zdarzają się też zbiory, w których wybór zawężono do np. książek pamięci, literatury dziecięcej czy literatury religijnej. Oprócz nich odnaleźć można kilka stron niezwykle pomocnych w nauce jidysz, zawierających materiały, bądź narzędzia ułatwiające poznawanie i przyswajanie języka.

Omawianie poszczególnych zbiorów należałoby zacząć od kolekcji, która zawiera największą liczbę tomów i jeżeli chodzi o literaturę jidysz stanowi najważniejsze miejsce w internecie. Jej historia zaczęła się stosunkowo dawno, gdy Aaron Lansky rozpoczął zbieranie porzuconych i osieroconych książek, napisanych w języku, którego współcześni Żydzi w Stanach Zjednoczonych zazwyczaj nie rozumieją. To on założył w roku 1980 National Yiddish Book Center, instytucję działającą po dziś dzień jako organizacja non-

profit z siedzibą w Amherst w stanie Massachusetts, i bardzo szybko zgromadził bibliotekę liczącą kilkadziesiąt tysięcy książek, aby w końcu osiągnąć niebywałą wręcz liczbę 1,5 miliona tomów. Stało się tak przede wszystkim ze względu na szeroki odzew społeczny akcji. Nie samo zebranie tak olbrzymiej kolekcji stanowiło jednak główny cel Lansky'ego, ale zachowanie dorobku myśli diaspory aszkenazyjskiej. Innymi słowy, zamierzał udostępnić skarb zapomnianej już niemal literatury młodym pokoleniom czytelników. Aby to osiągnąć National Yiddish Book Center zaangażowało się w program szerokiego dostępu do nauki jidysz w ramach letnich kursów językowych. Przede wszystkim zaś, m.in. z pomocą znanego reżysera filmowego Stevena Spielberga, udostępniło odpłatnie znaczną część zbiorów w formie cyfrowej.

Na przełomie stycznia i lutego 2009 roku nieco ponad 10 tysięcy książek zebranych przez National Yiddish Book Center, a więc niewielki fragment tej niezwyklej biblioteki, trafiło w formie dokumentów PDF (niestety, bez możliwości przeszukiwania) na strony Internet Archive, które nie wymagają opłat czy rejestracji użytkowników zewnętrznych (główna witryna dostępna pod adresem:

<http://www.archive.org/details/nationalyiddishbookcenter>). Otwierając przed szerokim gronem odbiorców możliwość nieograniczonego przeglądania i pozyskiwania całych tomów, nie tylko z zakresu literatury pięknej, ale również historii, kultury, medycyny itp., dokonano pewnego rodzaju cichej i pewnie nie do końca przez samych autorów tego pomysłu uświadomionej rewolucji.

W Polsce, pomimo ogromnych zniszczeń, jakie kulturze żydowskiej przyniosła II wojna światowa, zachowało się kilka zbiorów bibliotecznych zawierających sporą liczbę tytułów w języku jidysz. Ten najważniejszy, udostępniany dla celów badawczych, znajduje się oczywiście w bibliotece Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie. Jednak do tej pory polscy naukowcy zajmujący się poznawaniem historii i kultury Żydów zmuszeni byli wyjeżdżać po interesujące ich materiały do Stanów Zjednoczonych, Izraela albo krajów Europy Zachodniej. Udostępnienie z początkiem 2009 roku kilku, a uwzględniając też inne kolekcje znajdujące się w sieci – kilkunastu tysięcy tytułów, pozwoliło w dość dużym stopniu (choć z pewnością nie całkowicie) zlikwidować problem trudnego dostępu przynajmniej do podstawowych dzieł. Nie mówiąc już o tym, że w chwili obecnej każdy student ma stosunkowo łatwy dostęp do twórczości prawie wszystkich ważniejszych pisarzy i poetów języka jidysz.

Na pytanie – co zostało udostępnione w owej liczbie ponad 10 tysięcy tomów? – łatwiej byłoby odpowiedzieć, wskazując, czego jednak nie udostępniono. Próżno więc szukać w tej kolekcji kilku ważnych nazwisk, przede wszystkim Icchoka Baszewisa (Isaaca Bashevisa) Singera - jedyne go jidyszowego noblisty, Chaima Gradego, Uri Cwi Grinberga, a także części dorobku tak wybitnych poetów, jak Perec Markisz czy Awrom Suckewer. Prawdopodobnie na przeszkodzie stanęły prawa autorskie, które wciąż pozostają w posiadaniu rodzin tych autorów. Jeżeli chodzi o literaturę piękną, czytelnik bez trudu

odnajdzie kilka różnych zbiorów wszystkich dzieł klasyków: Mendelego Mojcher Sforim, SZolem Alejchema i Icchoka Lejbusza Pereca, a także paru innych pisarzy, którzy w swoim czasie odcisnęli na niej piętno (Dawid Pinski, H. Lejwik, Jankew Glatsztejn, itd.). Niezwykle dużo materiałów pochodzi ze Stanów Zjednoczonych, m.in. niektóre numery periodyków wydawanych przez pierwsze jidyszowe grupy poetyckie w Nowym Jorku i Chicago, ale nie brakuje też wydawnictw z innych kontynentów. Właściwie wszystkie zasługują na osobne omówienie – tak różny jest dorobek literatury jidysz z międzywojennej Polski, Związku Radzieckiego, krajów Ameryki Łacińskiej, Południowej Afryki, Dalekiego Wschodu czy Australii.

Z pewnością jedną z najciekawszych jest obszerna seria antologii i opracowań wydawana w Argentynie przez Szmuela Rożanskiego. Jej redaktor wykonał ogromną pracę, godną polecenia każdemu, kto pragnie zapoznać się z literaturą jidysz. Jeżeli chodzi o rozprawy krytyczno-literackie, w udostępnionej kolekcji znajduje się cała biblioteka książek najważniejszych teoretyków żydowskiej prozy, poezji i dramatu, m.in. Bal-Machszowesa, Szmuela Nigera, Chaima Baza, Abrahama Tabacznika i wielu innych. W sytuacji, gdy nie dysponujemy pełną bibliografią tego typu wydawnictw, możliwość ich łatwego przejrzania w zaciszu domowym staje się tym większą zaletą projektu National Yiddish Book Center.

Pośród wielu dzieł literatury pięknej, obok tak ważnych pozycji jej głównego nurtu, jak *Sztetl Szolema Asza* czy *Fun der welt vos iz nishto mer* Izraela J. Singera, odnaleźć można m.in. znaczną ilość bajek, baśni, legend chasydzkich, oraz dominującą w drugiej połowie XX wieku literaturę wspomnieniową. Najmłodsze z udostępnionych książek pochodzą nawet z początku lat dziewięćdziesiątych minionego stulecia, te najstarsze ukazały się w drugiej połowie wieku XIX. Nie zawsze mamy tu do czynienia z literaturą najwyższych lotów, czy też odznaczającą się istotniejszymi walorami artystycznymi. Książki składające się na zbiór literatury pięknej to w znacznym stopniu dzieła oryginalnie napisane w języku żydowskim (częściowo jako parafraza klasyki), ale ważnym fragmentem kolekcji są także przekłady literatury światowej: rosyjskiej, niemieckiej, francuskiej, angielskiej, szwedzkiej, norweskiej, amerykańskiej, latynoamerykańskiej, dalekowschodniej itd. Spośród tytułów przetłumaczonych z języka polskiego wspomnieć można m.in. dzieła Henryka Sienkiewicza (wśród nich *Ogniem i mieczem*, *Potop*, *Quo Vadis*), Władysława Reymonta (*Chłopi*), Stanisława Przybyszewskiego i innych.

Niezwykle interesującą częścią udostępnionego zbioru są bez wątpienia liczne słowniki, spośród których na plan pierwszy wysuwa się *Grojser werterbuch fun der jidiszer szprach* pod redakcją Jehudy Joffe i Judla Marka – najobszerniejsza tego typu praca w historii, która, niestety, objęła zaledwie hasła zaczynające się na literę alef. Obok niej warto wspomnieć o kilku leksykonach słów pochodzenia hebrajskiego i akadyjskiego używanych w jidysz współczesnym, słownikach frazeologii talmudycznej oraz pomocnych emigrantom słownikach angielsko- i hiszpańsko-jidysz.

Bardzo wiele książek spośród ponad 10 tysięcy bezpłatnie udostępnionych woluminów

określić można mianem edukacyjnych i naukowych. Częściowo są to przeznaczone dla osób dorosłych podręczniki do nauki języków otoczenia (angielski, hiszpański), poprawnego pisania listów, prawa emigracyjnego itd. W większości jednak do tej grupy należą pochodzące z różnych części świata elementarze dla dzieci i młodzieży, zarówno o charakterze ogólnym, jak i bardzo konkretnym (np. książki do fizyki, chemii, historii). Także wydawnictw popularno-naukowych i naukowych jest stosunkowo dużo, częściowo oryginalnych, częściowo zaś w postaci przekładów. Wśród nich odnaleźć można dzieła filozoficzne (Spinozy, Nietzschego, Freuda i in.), wielotomowe opracowania historyczne Heinricha Graetza i Szymona Dubnowa, ale także bardziej przystępne poradniki higieny matki i dziecka, prawidłowego odżywiania się w kuchni wegetariańskiej, encyklopedie itd.

Stosunkowo niewielką część kolekcji stanowią dzieła o charakterze religijnym, głównie zbiory *draszot*, czyli homilii do poszczególnych fragmentów Tory, z okazji świąt i innych uroczystości (np. *bar-micwy*). Znaleźć można oczywiście tłumaczenia Biblii hebrajskiej oraz ksiąg Miszny (m.in. popularny *Targum Jehojosz* w kilku wydaniach), zestawy modlitw dla kobiet (*tchines*) oraz wszelkiego rodzaju skróty i encyklopedie biblijno-talmudyczne.

Drugą bardzo interesującą, chociaż nie tak obszerną bazą, jest udostępniona przez bibliotekę Uniwersytetu we Frankfurcie nad Menem kolekcja 714 dzieł z okresu od XVI do początku XX wieku (<http://www.literatur-des-judentums.de/>). Stanowi ona niewielką część dużego zbioru judaików, jakie znajdują się w posiadaniu Uniwersytetu. Jej niepodważalną zaletą jest ogromna różnorodność opublikowanych dzieł przy jednoczesnym założeniu, iż mają one reprezentować kolejne epoki rozwoju literatury żydowskiej. Aż 622 tytuły pochodzą sprzed roku 1900 (gdy tymczasem zbiór National Yiddish Book Center zawiera głównie książki XX-wieczne). Obejmują szeroką skalę dialektów jidysz, począwszy od tekstów niemieckich zapisanych alfabetem hebrajskim, poprzez dialekt zachodni ksiąg drukowanych w Amsterdamie, aż po współczesne dzieła Icchoka Lejbusza Pereca. Duża część książek ma charakter religijny, są to np. różne wydania przekładów Biblii hebrajskiej, *Cene u-rene* (homiletyczna parafraza Pięcioksięgu, przeznaczona dla kobiet), zbiory modlitw dla kobiet – tzw. *tchines*, ale też opowiadania chasydzkie czy zbiory obyczajów. Z kolei im dzieło młodsze, tym częściej pojawia się w nim tematyka ściśle świecka.

Strona internetowa pozwala na bardzo sprawne przemieszczanie się wewnątrz bazy, segregowanie dzieł ze względu na tytuł, autora, wydawcę, rok wydania, miejsce wydania i miejsce druku. Umożliwia też wyszukiwanie w tekstach konkretnych słów. Jej wadą jest natomiast sam sposób prezentowania materiałów – nie można ich łatwo skopiować, wobec czego niezbędny jest stały dostęp do internetu. Również system wyświetlania poszczególnych stron, skalowania i poprawiania jakości wydaje się dość problematyczny.

Trzecią bazą ogólną, którą warto zaprezentować, jest dział literatury jidysz na stronach Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona (witryna otwierająca dostęp do części jidyszowej:

<http://polona.pl/dlibra/collectiondescription2?dirids=31>). Został on przygotowany przy współpracy polskiej Biblioteki Narodowej z Fundacją Shalom. Obejmuje 228 woluminów – są to dzieła wybranych autorów tworzących na przełomie XIX i XX wieku, w tym niektóre utwory klasyków: Mendelego, Szolem Alejchema i Icchoka Lejbusza Pereca. Dużą zaletą tej kolekcji jest zaprezentowanie przekroju współczesnej literatury jidysz, z uwzględnieniem takich zjawisk, jak twórczość Nachuma Mejera Szajkiewicza. Każdemu z autorów poświęcono krótki biogram w języku polskim i angielskim. Niestety baza ta posiada pewne wady, znacznie utrudniające przeglądanie materiału. Przede wszystkim nie ma możliwości łatwego kopiowania poszczególnych książek, które w dodatku uporządkowane zostały jedynie według tytułów (a nie np. wg nazwisk autorów). Zdjęcia wykonano czytelnie, ale poruszanie się pomiędzy stronami również nie należy do najwygodniejszych. Niemniej warto polecić kolekcję Cyfrowej Biblioteki Narodowej jako ważne uzupełnienie dwóch zbiorów omawianych wyżej.

Zasoby Cyfrowej Biblioteki Narodowej zostały także objęte projektem Federacji Bibliotek Cyfrowych. Jest to inicjatywa zmierzająca do zebrania w jednym miejscu materiałów znajdujących się w zasobach różnych cyfrowych bibliotek i repozytoriów z całej Polski. Dzięki zaawansowanemu systemowi przeszukiwania katalogów bardzo ułatwiono dostęp do publikacji w języku jidysz – do tej pory rozproszonych na stronach bibliotek lokalnych (m.in. zeskanowane gazety i czasopisma).

Szczególny charakter posiada natomiast kolekcja ksiąg pamięci gmin żydowskich z Europy Wschodniej opublikowana przez Nowojorską Bibliotekę Publiczną (<http://yizkor.nypl.org>). Stanowi ona część Dorot Jewish Division – szerszego zbioru judaików i zawiera kilkaset woluminów, przede wszystkim w językach jidysz i hebrajskim. O tym, jak istotnym źródłem dla badaczy jest literatura pamięci, nie trzeba już nikogo przekonywać. Obszerną antologię przełożonych na język polski fragmentów ksiąg pamięci, tzw. izkor-bicher, wydała w tym roku prof. Monika Adamczyk-Garbowska [1]. Zresztą, może się wydawać, że przetłumaczenie poszczególnych ksiąg na język polski pozostaje tylko kwestią czasu. W każdym razie, nawet mając na uwadze pewne braki omawianego zbioru (np. na serwerze NYPL dostępna jest tylko jedna księga wileńska), bezsprzecznie należy uznać go za jedno z najważniejszych miejsc jidyszowego internetu, a także bardzo interesujące uzupełnienie wcześniej wymienionych kolekcji.

Warto także zwrócić uwagę na zbiory udostępnione w ramach projektu Center of Jewish History (<http://digital.cjh.org/R?RN=90031005>) przy realizacji którego współpracują m.in. Instytut YIVO, Yeshiva University Museum i American Jewish Historical Society. Jest to dość duża kolekcja dokumentów, map, publikacji książkowych, związanych przede wszystkim z historią żydowskiej diaspory w Stanach Zjednoczonych. Częściowo dostęp do niej wymaga rejestracji. W jej skład wchodzi też ponad 100 książeczek dla dzieci w jidysz (a także po hebrajsku, niemiecku, rosyjsku), zeskanowanych w pełnej palecie barw (w przeciwieństwie do zbiorów National Yiddish Book Center) i opatrzonych dokładnymi

danymi bibliograficznymi. Książeczki te wydane zostały najczęściej przed II wojną światową w Stanach Zjednoczonych, Europie lub Związku Radzieckim. Niestety, sposób ich zamieszczenia w sieci pozostawia wiele do życzenia, praktycznie uniemożliwia kopiowanie i jest mało przyjazny dla użytkownika. Poza tym niektóre z tych książeczek można znaleźć wśród PDF-ów udostępnionych przez National Yiddish Book Center. Ich główną wartością jest natomiast możliwość podziwiania barwnych ilustracji.

W żydowskich środowiskach religijnych kwestia dostępu do internetu od dłuższego czasu pozostaje tematem gorących dyskusji. W niektórych dzielnicach Nowego Jorku z niedopuszczalne uważa się umieszczenie na szyldzie reklamowym adresu strony internetowej. Niemniej możemy już dziś mówić o nader wyraźnym otwieraniu się tych środowisk na nowoczesne technologie, a najlepszym tego dowodem są liczne fora – sieciowe panele dyskusyjne, w których uczestniczą ortodoksi, a także oraz portal – ivelt.com [2]. Powstają one oczywiście w języku jidysz, mocno naznaczonym przez realia życia we współczesnych Stanach Zjednoczonych.

Społeczność charedim również sięgnęła po internet jako narzędzie umożliwiające ocalenie literatury. W tym przypadku chodzi głównie o książki pisane po hebrajsku, jakkolwiek liczba tytułów jidyszowych też jest stosunkowo duża. Dwie największe biblioteki elektroniczne zawierające tego typu publikacje to: hebrewbooks.org oraz israel613.com – z czego ta druga funkcjonuje również pod szeregiem innych adresów. Różnią się one zdecydowanie jakością prezentowanego materiału.

Hebrewbooks.org jest amerykańską organizacją non-profit związaną z The Society for Preservation of Hebrew Books z Brooklynu, stawiającą sobie za cel bezpłatne udostępnienie jak największej ilości często zapomnianych już ksiąg z pogranicza religii i kultury żydowskiej. Jej przejrzysta strona internetowa zawiera czytelnie zeskanowane pełne tomy, najczęściej wydawnictwa przedwojenne, oraz stosunkowo dużą bazę czasopism powojennych – wszystko w formacie PDF. Na ponad 40 tysięcy woluminów, do których co miesiąc dodawanych jest kilkaset nowych tytułów, możemy mówić o kilku tysiącach książek i czasopism w jidysz. Część z nich dubluje kolekcję National Yiddish Book Center, wszystkie odznaczają się w mniejszym bądź większym stopniu zaangażowaniem w sferę religijną. Warto nadmienić, iż witryna ta zawiera bardzo zaawansowany system przeszukiwania treści dokumentów, niepozbawiony błędów, ale dostępny nawet poprzez wyszukiwarke Google. Brak jest, niestety, jednolitej listy dzieł w języku jidysz, co w pewnym stopniu komplikuje dostęp.

Israel613.com – w porównaniu z poprzedniczką – prezentuje się nader niechlujnie. Nawet dokładniejsza analiza zebranego materiału nie pozwala zorientować się w kryterium jego skatalogowania. Również tutaj książki w języku jidysz stanowią mniejszą, ale dość wyraźną część biblioteki. Są to w większości przekłady ksiąg religijnych (np. Midrasz Tanchuma czy Obowiązki serca Bachji ben Josefa ibn Pakudy) lub zbiory opowieści chasydzkich. Zasoby tej strony charakteryzują się specyficznym „dzieleniem” ksiąg na

mniejsze części, ich przeglądanie jest niewdzięczne, jakość kopii nienajlepsza.

Z pewnością nie są to wszystkie miejsca, gdzie można znaleźć pełnotekstowe wersje książek w jidysz. Na przykład na stronach The Jewish National & University Library wśród ponad 800 tomów – przede wszystkim hebrajskojęzycznych – udostępniono także pewną ilość publikacji jidyszowych (<http://www.jnul.huji.ac.il/eng/digibook.html>). Ich odnalezienie nie jest jednak łatwe, ponieważ nie zostały one w żaden sposób oznakowane. Książki dla dzieci publikuje też biblioteka Florida Atlantic University (<http://palmm.fcla.edu/ycb/index.shtml>). Na pojedyncze książki można trafić także w innych serwisach (np. Seforim online, pozostałe bazy w ramach Internet Archive, ale też JIWO czy Forum Żydów Polskich).

Reasumując, należy stwierdzić, iż mamy do czynienia z naprawdę dużą liczbą książek w języku jidysz, które zostały udostępnione w internecie (kilkanaście tysięcy). Pochodzą one z różnych okresów i reprezentują wiele odmian języka żydowskiego. Dzięki pojawieniu się w tym roku nowych baz doszło do nadrobienia dystansu, jaki w pewnym momencie zaczął dzielić jidysz od wielu innych języków. Nareszcie także dla jidyszystów zasoby sieciowe stały się alternatywą dla tradycyjnych bibliotek, co pozwala zaoszczędzić wiele czasu i pieniędzy, a nader wszystko otwiera ogromne możliwości, gdy chodzi o wybór tekstów źródłowych.

Obok dotychczas analizowanych zasobów książkowych, na stronach internetowych odnaleźć możemy także materiały i narzędzia ułatwiające nauczanie i naukę języka jidysz. Na kilku z nich znajdują się wybrane utwory pisarzy języka jidysz (zazwyczaj krótkie opowiadania i poezja). Najczęściej są to miejsca dobrze znane: Mendele, Di welt fun jidysz, Bibliotheca Augustana, Yiddish Poetry, strona Rafaela Finkela (refoyls yidish veb-bletl). Wiele z nich funkcjonuje już od dłuższego czasu.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje ukazujące się częściowo w sieci czasopismo Der jidiszer tam-tam, przygotowywane przez pracowników Biblioteki im. Medema w Paryżu. Jego głównym celem jest dostarczanie czytelnikom artykułów w języku jidysz, opracowanych pod względem edukacyjnym. Teksty te reprezentują różny poziom trudności i za każdym razem towarzyszy im trójjęzyczny słowniczek (jidysz, francuski, angielski). Liczba numerów udostępnionych do bezpłatnego użytku czyni z tego projektu znakomity współczesny elementarz.

Do najczęściej używanych internetowych narzędzi do nauki jidysz należą słowniki. Ich liczba jest stosunkowo duża, ale tylko nieliczne stanowią inicjatywy bardziej zaawansowane, rzeczywiście ułatwiające naukę języka. Podstawową zaletą tego typu aplikacji jest łatwość obsługi i szybkość, z jaką odnajdują one poszukiwane hasła. Spośród najważniejszych słowników internetowych wymienić można Yiddish Dictionary online oraz znajdujący się na stronach wiktory.org słownik żydowsko-polski, opracowywany w ramach projektu Jidysz lebt. Dużą popularnością cieszy się również

specjalne narzędzie ułatwiające pisanie w jidysz – Di yidishe shraybmashinke (umożliwia szybką zamianę tekstu jidysz zapisanego fonetycznie na wersję zapisaną literami hebrajskimi – i odwrotnie). Poza tym można odnaleźć szereg podstawowych kursów dla osób chcących dopiero rozpocząć przygodę z językiem żydowskim. Część z nich, odpłatnie, zapewnia nawet konsultacje z *native speakerami* poprzez komunikator Skype.

Marek Tuszewicki
Uniwersytet Jagielloński
marek.tuszewicki@gmail.com

[1] *Tam był kiedyś mój dom...*, red. Monika Adamczyk-Garbowska i in., Lublin 2009.

[2] Portal Ivelt.com to internetowy portal informacyjny, prowadzony w języku jidysz przez grupę religijnych Żydów z Nowego Jorku. Oprócz kilku kategorii wiadomości udostępnia bazę odnośników do bibliotek internetowych oraz dział poświęcony muzyce *Hejchl hanegine*.

Wybrane adresy stron internetowych

Biblioteki:

1. National Yiddish Book Center
<http://www.archive.org/details/nationalyiddishbookcenter>
2. Universitätsbibliothek Frankfurt am Main, Yiddish Prints
<http://www.literatur-des-judentums.de/>
3. CBN Polona
<http://polona.pl/>
4. Federacja Bibliotek Cyfrowych
<http://fbc.pionier.net.pl/>
5. The New York Public Library – Yizkor Books
<http://yizkor.nypl.org/>
6. CJH Digital Collections
<http://digital.cjh.org/R?RN=90031005>
7. Hebrew Books
<http://hebrewbooks.org>
8. Israel613.com
<http://israel613.com>
9. Seforim online
<http://www.seforimonline.org/>
10. JNUL Digitized Book Repository
<http://www.jnul.huji.ac.il/eng/digibook.html>
11. FAU Libraries – Yiddish Children’s Books
<http://palmm.fcla.edu/ycb/index.shtml>
12. Mendele
<http://mendele.commons.yale.edu/>

13. Bibliotheca Augustana
http://login.rz.fh-augsburg.de/~harsch/iiddica/Indeks/y_indeks.html
14. Di welt fun yidish
<http://yiddish.haifa.ac.il/>
15. Yiddish Poetry
<http://www.yiddishpoetry.org/>
16. refoyls yidish veb-bletl
<http://www.cs.uky.edu/~raphael/yiddish.html>
17. Der jidiszer tam-tam
<http://www.yiddishweb.com/tamtam.htm>

Słowniki i narzędzia internetowe

18. <http://www.yiddishdictionaryonline.com/>
19. <http://jidysz.net/>
20. <http://www.cs.uky.edu/~raphael/yiddish/harkavy/index.utf8.html>
21. <http://www.cs.uky.edu/~raphael/yiddish/makeyiddish.html>
22. <http://www.jiddischkurs.org/index2.htm>
23. <http://www.jewniverse.ru/>
24. <http://www.zemerl.com/>
25. <http://www.eydes.de/>